WOLFGANG BORCHERT

FENER, GECE VE YILDIZLAR

Türkçesi :

BEHÇET NECATİGİL

FENER, GECE VE YILDIZLAR

Hamburg Üzerine Şiirler

DÜNYA ŞİİRİ 2

WOLFGANG BORCHERT

Fener, Gece Ve Yıldızlar

Hamburg Üzerine Şiirler

Türkçesi :
BEHÇET NECATİGİL

de yayınevi

BİRİNCİ BASKI : MART 1963

de yayınevi
İstanbul, Cağaloğlu, Nuruosmaniye Caddesi 92. Tel: 22 85 87

Sayfa düzeni : Metin Yasavul; Dizgi : Erdoğan Kantürk; Tertip Naim Kalebas; Düzelti : F. Bengü; Baskı A. Toktaş

İSTANBUL MATBAASI
Nuruosmaniye Cad, 90

LATERNE, NACHT UND STERNE

Gedichte um Hamburg

Ich möchte Leuchtturm sein
in Nacht und Wind —
für Dorsch und Stint,
für jedes Boot —
und bin doch selbst
ein Schiff in Not!

Deniz feneri olsaydım
gecede, fırtınada
ışıktım balıklara,
vapurlara, kayıklara —
ne yazık ki ben kendim
batmak üzre bir gemiyim!

LATERNENTRAUM

Wenn ich tot bin,
möchte ich immerhin
so eine Laterne sein,
und die müsste vor deiner Türe sein
und den fahlen
Abend überstrahlen.

Oder am Hafen,
wo die grossen Dampfer schlafen
und wo die Maedchen lachen,
würde ich wachen
an einem schmalen schmutzigen Fleet
und dem zublinzeln, der einsam geht.

In einer engen
Gasse möcht ich haengen
als rote Blechlaterne
vor einer Taverne —
und in Gedanken
und im Nachtwind schwanken
zu ihren Gesaengen.

DÜŞLERDE FENER OLMAK

Ben ölünce,
hiç değilse
bir fener olsam;
kapında dursam,
soluk donuk geceyi
aydınlığa boğsam.

Veya limanda
gemilerin uyuduğu zamanda,
gülüşürken kızlar,
uyumasam;
dar kirli bir kanalda
bir yalnıza göz kırpsam.

Daracık bir sokağa
assalar beni
tenekeden, kırmızı bir fener
bir meyhane önünde —
dalgın düşüncelerde
tempo tutup şarkılara
sallansam.

Oder so eine sein, die ein Kind
mit grossen Augen ansteckt,
wenn es erschreckt entdeckt,
dass es allein ist und weil der Wind
so johlt an den Fensterluken —
und die Traeume draussen spuken.

Ja, ich möchte immerhin,
wenn ich tot bin,
so eine Laterne sein,
die nachts ganz allein,
wenn alles schlaeft auf der Welt,
sich mit dem Mond unterhaelt —
natürlich per Du.

Ya da şöyle bir fener
gözleri büyümüş bir çocuğun yaktığı,
duyup da korkunca çevresinde yalnızlığı;
dışarda camlarda
fırtınanın ıslığı,
kâbuslar, görüntüler, cinler.

Evet, hiç değilse
ben ölünce
bir fener olsam;
tek başıma geceleri,
uykulardayken dünya,
gökte ayla senli benli
sohbete dalsam.

ABENDLIED

Warum, ach sag, warum
geht nun die Sonne fort?
Schlaf ein, mein Kind, und traeume sacht,
das kommt wohl von der dunklen Nacht,
da geht die Sonne fort.

Warum, ach sag, warum
wird unsere Stadt so still?
Schlaf ein, mein Kind, und traeume sacht,
das kommt wohl von der dunklen Nacht,
weil sie dann schlafen will.

Warum, ach sag, warum
brennt die Laterne so?
Schlaf ein, mein Kind, und traeume sacht,
das kommt wohl von der dunklen Nacht,
da brennt sie lichterloh!

Warum, ach sag, warum
gehn manche Hand in Hand?
Schlaf ein, mein Kind, und traeume sacht,
das kommt wohl von der dunklen Nacht,
da geht man Hand in Hand.

Warum, ach sag, warum
ist unser Herz so klein?
Schlaf ein, mein Kind, und traeume sacht,
das kommt wohl von der dunklen Nacht,
da sind wir ganz allein.

AKŞAM TÜRKÜSÜ

Neden, ah söyle neden
çekip gider güneş böyle?
Uyu, yavrum, gör güzel düşler;
bu, her halde karanlık geceden:
güneş çekip gidiyorsa.

Neden, ah söyle, neden
gömülür kentimiz ıssızlığa?
Uyu, yavrum, gör güzel düşler;
bu, her halde karanlık geceden:
uyumak istiyor da.

Neden, ah söyle, neden
yanmakta fener böyle?
Uyu, yavrum, gör güzel düşler;
bu, her halde karanlık geceden:
harlı ve gür yanıyorsa.

Neden, ah söyle, neden
giderler bazıları el ele?
Uyu, yavrum, gör güzel düşler;
bu, her halde karanlık geceden:
onlar el ele yürüyorsa.

Neden, ah söyle, neden
bu denli ufak bizim kalbimiz?
Uyu, yavrum, gör güzel düşler
bu, her halde karanlık geceden:
ki bu kadar yalnızız.

IN HAMBURG

In Hamburg ist die Nacht
nicht wie in andern Staedten
die sanfte blaue Frau,
in Hamburg ist sie grau
und haelt bei denen, die nicht beten,
im Regen Wacht.

In Hamburg wohnt die Nacht
in allen Hafenschaenken
und traegt die Röcke leicht,
sie kuppelt, spukt und schleicht,
wenn es auf schmalen Baenken
sich liebt und lacht.

In Hamburg kann die Nacht
nicht süsse Melodien summen
mit Nachtigallentönen,
sie weiss, dass uns das Lied der Schiffssirenen,
die aus dem Hafen stadtwaerts brummen,
genau so selig macht.

HAMBURG'DA

Hamburg'da gece
başka kentlerde
o tatlı, mavili kadın
Hamburg'da kül renginde;
yağmurda yağışta başını bekler
Tanrıya uzak kalmışların.

Hamburg'da gece
yeri bütün liman meyhaneleri
eğninde ince, hafif bir giysi
çöpçatandır, bir görüntü, sessiz geçer
parklarda, dar sıralar üstünde
başlamışsa sevişmeler, gülüşler.

Hamburg'da gece
aygın baygın şarkılar söyliyemez
bülbül şakımaları içinde;
bilir bize aynı mutluluğu verir,
vapur düdüklerinin türküsü
limandan şehre vuran seslerde.

LEGENDE

Jeden Abend wartet sie in grauer
Einsamkeit und sehnt sich nach dem Glück.
Ach, in ihren Augen nistet Trauer,
denn er kam nicht mehr zurück.

Eines Nachts hat wohl der dunkle Wind
sie verzaubert zur Laterne.
Die in ihrem Scheine glücklich sind,
flüstern leis ich hab dich gerne ...

EFSANE

Bekler o kız akşamları yaslı
bir yalnızlık içinde; mutluluk özler.
Yuva kurmuş gözlerinde kaygı
dönmiyen sevgiliyi gözler.

Karanlık rüzgârdı, gecenin birinde
büyü yaptı, kız şimdi bir fener.
Mutludurlar fener alevlerinde
seviyorum seni! diye fısıldıyan kişiler.

REGEN

Der Regen geht als eine alte Frau
mit stiller Trauer durch das Land.
Ihr Haar ist feucht, ihr Mantel grau,
und manchmal hebt sie ihre Hand

und klopft verzagt an Fensterscheiben,
wo die Gardinen heimlich flüstern.
Das Maedchen muss im Hause bleiben
und ist doch grade heut so lebenslüstern!

Da packt der Wind die Alte bei den Haaren,
und ihre Traenen werden wilde Kleckse.
Verwegen laesst sie ihre Röcke fahren
und tanzt gespensterhaft wie eine Hexe!

YAĞMUR

Geçer yağmur bir yaşlı kadın gibi
köyleri, kentleri; sessiz ve yaslıdır.
Saçları ıslak, mantosu kül rengi..
arada bir elini kaldırır,

tıklatır çekingen, pencere camlarını,
perdeler ürperir, fısıldaşır.
Genç kız sokağa çıkmamalı;
ama kız asıl bugün yaşamaya susamıştır.

Kavrar rüzgâr, kadını saçlarından;
sert serpintilerdir gözyaşları şimdi.
Ve eteği pervasız açılıp savrulan
bir cadı hora teper, tıpkı hortlaklar gibi.

DER KUSS

Es regnet — doch sie merkt es kaum,
weil noch ihr Herz vor Glück erzittert
Im Kuss versank die Welt im Traum.
Ihr Kleid ist nass und ganz zerknittert

und so veraechtlich hochgeschoben,
als waeren ihre Knie für alle da.
Ein Regentropfen, der zu Nichts zerstoben,
der hat gesehn, was niemand sonst noch sah.

So tief hat sie noch nie gefühlt —
so sinnlos selig müssen Tiere sein!
Ihr Haar ist wie zu einem Heiligenschein zerwühlt –
Laternen spinnen sich drin ein.

ÖPÜŞ

Yağmur! ama o kız pek değil farkında;
gönlü hâlâ mutlu, ürpermede çünkü
Öpüşlerde düşlere gömüldü dünya.
Islak ve buruşmuş üstü;

yukarıya sıyrılmış etekleri, küçümser,
herkeslere açık sanki dizleri.
Bir yağmur damlasıdır, tozar, hiçliğe düşer,
görmüş henüz kimsenin görmediği bir şeyi.

Böylesine derinden hiç duymamıştı —
bir hayvanlar olabilir öyle çılgınca mutlu!
Ermiş başlarında ayla, o dağınık saçları —
içlerinde fenerlerin bulunduğu.

Ich fühle deine Knie an meinen,
und deine krause Nase
muss irgendwo in meinem Haare weinen.
Du bist wie eine blaue Vase,
und deine Haende blühn wie Astern,
die schon vom Geben zittern.
Wir laecheln beide unter den Gewittern
von Liebe, Leid — und Lastern.

Duyuyorum dizlerimde dizlerin,
kırışık burnun saçlarımda bir yerde
ağlıyor her halde.
Sen tıpkı bir mavi vazo gibisin,
vermekten titriyen ellerin yıldız —
çiçekleri gibi açılmada.
İkimiz de gülümsüyoruz
aşk, acı, günah fırtınasında.

ABSCHIED

Das war ein letzter Kuss am Kai —
vorbei.

Stromabwaerts und dem Meere zu
faehrst du.

Ein rotes und ein grüines Licht
entfernen sich...

AYRILIŞ

Bir son öpüştü rıhtımda —
kaldı ardımda.

Akıntıdan yana, denizlere yolun
gidiyorsun.

Bir kırmızı, bir yeşil ışıktır,
uzaklaşır.

PROLOG ZU EINEM STURM

Das Meer grinst grün und glasiggrau,
die Fische fliehn in tieferes Geflute.
Sogar dem alten Kabeljau
ist recht gemischt zu Mute.

Veraengstigt strebt ein Seepferdchen zum Stalle.
Der Tintenfisch legt voller Kunst
um den Palast aus alabasterner Koralle
zur Tarnung einen tintenblauen Dunst.

Die Fischer ziehn die Netze ein
mit düsterem Geraune —
und einer brummt dazwischen rein
Klabautermann hat schlecher Laune.

BİR FIRTINAYA ÖNSÖZ

Sırıtır deniz yeşil, donuk gri;
balıklar kaçışır dibine suların.
Keyfi kaçmış şimdi
hattâ yaşlı morinanın.

Yuvasına kavuşsa ürkmüş denizaygırı.
Kaymak taşından mercan köşkünün çevresine
gösterip hünerini yayar mürekkep balığı,
gizliyen bir duman, mavi mürekkep renginde.

Balıkçılar toplarlar ağları,
mırıldanıp karanlık düşünceler içinde —
birinin bir ara duyulur homurdandığı
Ejderhanın heyheyleri üstünde!

MUSCHELN, MUSCHELN

Muscheln, Muscheln, blank und bunt,
findet man als Kind.
Muscheln, Muscheln, schlank und rund,
darin rauscht der Wind.

Darin singt das grosse Meer —
in Museen sieht man sie glimmern,
auch in alten Hafenkneipen
und in Kinderzimmern.

Muscheln, Muscheln, rund und schlank,
horch, was singt der Wind :
Muscheln, Muscheln, bunt und blank,
fand man einst als Kind!

DENİZ KABUKLARI

Deniz kabukları, renkli, parlak;
çocukların bulduğu.
Deniz kabukları, ince, yuvarlak;
içlerinde rüzgârın uğultusu.

Türkü söyler yüce deniz içlerinde —
görülür müzelerde ışıldadıkları;
sonra eski liman meyhanelerinde,
sonra çocuk odaları..

Deniz kabukları, ince, yuvarlak;
dinle! rüzgârın türküsü duyduğun!
Deniz kabukları renkli, parlak;
bir zamanlar çocuklukta bulduğun!

DER WIND UND DIE ROSE

Kleine blasse Rose!
Der Wind, von Luv, der lose,
der dich zerwühlte,
als waer dein Blatt
das Kleid von einer Hafenfrau —
er kam so wild und kam so grau!

Vielleicht auch fühlte
er sich für Sekunden matt
und wollt in deinen dunklen Falten
den Atem sanft verhalten.
Da hat dein Duft ihn so betört,
berauscht,
dass er sich baeumt und bauscht
und dich vor Lust zerstört,
dass er sich noch mit deinem Kusse blaeht,
wenn er am bangen Gras vorüberweht.

Küçük solgun gül!
Bordadan esen hoyrat yel
perişan etti seni!
yaprakların sanki
bir liman yosmasının
sırtına giydikleri —
birden saldırıverdi.

Hissetti de kendini
bir süre belki bitkin,
istedi gizli kıvrımlarında
biraz soluk alsın.
Ama kokun onu öyle büyüledi,
öylesine geçirdi ki kendinden
köpürdü coştu birden,
duyduğu hazla ezdi seni;
öptüm diye böbürlenmede
ürkmüş otlarda eserken gene.

DAS GRAUROTGRÜNE GROSSSTADTLIED

Rote Münder, die aus grauen Schatten glühn,
girren einen süssen Schwindel.
Und der Mond grinst goldiggrün
durch das Nebelbündel.

Graue Strassen, rote Daecher,
mittendrin mal grün ein Licht.
Heimwaerts grölt ein spaeter Zecher
mit verknittertem Gesicht.

Grauer Stein und rotes Blut —
morgen früh ist alles gut.
Morgen weht ein grünes Blatt
über einer grauen Stadt.

GRİKIRMIZIYEŞİL BÜYÜKŞEHİR TÜRKÜSÜ

Gri gölgelerde ışıldıyan kızıl ağızlardan
dem çeker tatlı bir baş dönmesi.
Ve bir sis yumağı ardından
sırıtır ay, altın yeşili.

Kül rengi caddeler, camlar kırmızı;
parlar içlerinde kimi yeşil bir ışık.
Dönerken evine duyulur bağırdığı,
gecikmiş bir sarhoş, yüzü karışık.

Kül rengi taş ve kızıl kanlar —
düzelir her şey, şafak sökerken.
Sabaha bir yeşil yaprak uçar
bir gri kent üstünden.

GROSSSTADT

Die Göttin Grossstadt hat uns ausgespuckt
in dieses wüste Meer von Stein.
Wir haben ihren Atem eingeschluckt,
dann liess sie uns allein.

Die Hure Grossstadt hat uns zugeplinkt —
an ihren weichen und verderbten Armen
sind wir durch Lust und Leid gehinkt
und wollten kein Erbarmen.

Die Mutter Grossstadt ist uns mild und gross —
und wenn wir leer und müde sind,
nimmt sie uns in den grossen Schoss —
und ewig orgelt über uns der Wind!

BÜYÜKŞEHİR

Tanrıça Büyükşehir tükürdü attı bizi
bu ıssız taş denizine.
Bıraktı yüzüstü, biz ki
soluğunu çekmiştik içimize.

Orospu Büyükşehir bize göz etmişti —
yumuşak, çürümüş kollarına girdik;
aksak topal geçiyorduk acıyı sevinci,
acınmak istemedik.

Anamız Büyükşehir şefkatlidir ve iyi —
boş muyuz, yorgun muyuz
o geniş kucağına alır da bizi —
ve org çalar bir rüzgâr, üstümüzde sonsuz.

Erinnerung an die Hohen Bleichen

Weitab vom Laerm der grossen Gegenwart,
verfallumwittert, ruhmreich und verlassen,
stehn stille Dinge rings, verstaubt, apart
ein paar kokette Biedermeiertassen.

Darüber wuchtet bleich ein Imperator,
doch seiner Büste Würde ist gegipst.
Ein ausgestopfter Südseealligator
grinst glasig grünen Auges wie beschwipst.

Der bronzne Kienspanhalter Karls des Weisen
blinkt über Buddhas Bauch und seinen Falten.
Die Zopfperücke hat noch einen leisen
verführerischen Puderhauch behalten.

Malaiisch glotzt mit hölzern starren Zügen
ein Götze. Fahl erglimmen Zaehne von Mulatten.
Verrostet traeumen Waffen von den Kriegen
und klirren leis in Rembrandts weichem Schatten.

Der Totenwurm in der Barockkommode
tickt zeitlos in den ausgedörrten Waenden.
Betrübt summt eine Fliege ihre Ode —
das macht, sie hockt auf Schopenhauers dreizehn Baenden.

Hohen Bleichen caddesini anarak

Büyük günümüzün gürültüsünden uzakta,
geçmişte şan ve şeref, boşlanmış, hurda şimdi;
durur sessiz eşyalar, tozlu, tuhaf, bambaşka
birkaç koket fincan, Biedermeier stili.

Solgun bir imparator, üstlerine kurulmuş,
solgun, ama büstüne alçılanmış görkemi.
Bir Okyanus timsahı, içersi doldurulmuş,
sırıtır çakırkeyf, camyeşili gözleri.

Bir bronz çıra sapı, Akıllı Karl'dan kalma,
parlar kat kat göbeği üstünde Buda'nın.
Bir topuz-perukadan hafif yayılır hâlâ
ayartıcı kokusu çok eski bir pudranın.

Tahta, katı çizgilerle bir Malezya putu
bakar bön. Melezlerin bir donuk parıltı dişlerinde.
Görür savaş düşleri, paslı silâhlar, mutlu,
ve vınlar Rembrandt'ın gölgeleri içinde.

Barok komodinde bir ölüm kurdu,
çıtırdatır kurumuş tahtaları habire.
Vızıldar bir sinek, üzgünçe bir türkü,
çöker de on üç cilt Schopenhauer üstüne.

WOLFGANG BORCHERT

FENER, GECE VE YILDIZLAR

1921 yılında Hamburg'da doğan Wolfgang Borchert, İkinci Dünya Savaşı için askere alındığında yirmi yaşındaydı. Savaşın bütün acılarını tattı. Yaralandı, difteri, sarılık gibi hastalıklara yakalandı. Ayrıca, bozguncu görüşlerinden ötürü cezaevine atıldı. Sonra bağışlandı, gene savaşa sokuldu, gene hastalandı, çürüğe çıkarıldığı sırada gene cezaevine atıldı. 1945'de serbest bırakılınca Hamburg Devlet Tiyatrosu'nda reji asistanlığı yaptı. 1947'de, bir İsviçre hastanesinde (ünlü oyunu "Kapıların Dışında" nın ilk oynanışından bir gün önce) öldü. Bu kitapta sanatçının Almancalarıyla karşılıklı basılmış on beş şiirini okuyacaksınız.

KAPAK : SAİD MADEN